

Список використаних джерел:

1. Безклубенко С.Д. Теорія культури. – К.: НУКІМ, 2002. – С. 305.
2. Бех І.Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посібн. – К.: Академ Видавництво, 2012. – С. 256.
3. Гарбузенко Л.В. Декоративно-прикладне мистецтво: крок до художньо-естетичної компетентності. Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград: Александрова М.В., 2016. – С. 132.
4. Колмыкова Н.В. Дизайн поверхності: композиція, пластика, графіка, колористика: учебное пособие / Н.В. Колмыкова. – М.: КДУ, 2010. – С. 154.
5. Устин В.Б. Композиция в дизайне: Учебное пособие / В.Б. Устин. – М.: А С Т: Астрель, 2007. – С. 239.
6. Чупріна Н.В., Струмінська Т.В. Сучасні технології дизайн-діяльності. Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – Київ: КНУДТ, 2017. – С. 415.

Пархоменко Д.М.

студентка,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ПОНЯТТЯ «СТИЛІЗАЦІЯ» В ДЕКОРАТИВНІЙ КОМПОЗИЦІЇ

Стилізація – це творча переробка форм реального світу з художнім узагальненням зображених предметів за допомогою спрощення малюнка і форми, об'ємних і кольорових співвідношень. Тобто натуральні природні форми: квіти, будь які рослини, дерева, перероблюються і спрощуються, а їхній колір перетворюється так, як підказує творча фантазія та художній смак виконавця. Тому колірна гама в стилізованих зображеннях умовна й обмежена, кольори добираються за певним сполученням, приємним для очей, але без будь-яких відтінків чи тональних переходів. Стилізовані зображення відрізняються площинністю, адже художник не ставить за мету передати матеріальність та об'ємність природи, гру світлотіні, а також велику кількість дрібних деталей. Його завдання – викликати радісний настрій виразним, лаконічним малюнком, добором яскравих, насичених, соковитих кольорів [2, с. 46].

Зміст творів декоративного мистецтва розкривається в тому ансамблі, для якого вони призначені, тому не рідко стилізація в декоративній композиції необхідна для перетворення реальних предметів під оформлення даних ансамблів.

Стилізація є формою візуального пізнання матерії. На різних етапах життя людина надавала стилізації різні функції. Первинною є стилізація природного світу, а саме рослинних мотивів. В первісному устрої людина відображала предмети намагаючись пізнати їх, в античний період розвиток дійшов до сакралізації, узагальнення в символі та зародженні орнаменту. Рослинні мотиви стали основою орнаментики і мали свої варіації в різних народів та в різні періоди. Вони мають культурну цінність і виконують історичну функцію, адже вивчаючи їх ми вивчаємо географічні особливості народів, що дало змогу відтворити цілісну картину світу. У період Середньовіччя з'являється декоративне панно, що також вимагала певної стилізації. До появи академізму стилізація була частиною і живопису, і графіки, і декоративно-прикладного мистецтва. В мистецтві XX–XXI ст., стилізація є основою течій дадаїзму і виконує пізнавальну функцію [1].

Стилізація в декоративній композиції має такі етапи:

1. Компонування площини ставить перед нами завдання – знайти образне вирішення теми та визначення характеру побудови композиції (у спокійних, статичних ритмах або в неспокійних, динамічних), її формат. У декоративних композиціях застосовують основний принцип – об'єднання в одній структурі явищ, які відбуваються в різних просторах і в різний час. Тут можна одночасно використати і силует, і лінію, і світлотіньові ефекти. Узагальнення форми може існувати поряд з деталізацією зображення. Такі контрастні зіставлення підсилюють виразність образів.

2. Композиція може складатись з одного або декількох декоративних елементів. Декоративні елементи часто запозичуються в природі у вигляді листків, квітів, плодів тощо, а також серед предметів і форм, створених руками людини, її творчою уявою, фантазією. Вибрана форма проходить складний процес перетворення. Тут вона позбувається від всього зайвого, випадкового і стає виразним декоративним елементом.

3. Під час складання композиції треба звернути увагу на підпорядкованість декоративних елементів. В орнаментальній композиції головні елементи виділяють розміром, кольором і центральним розміщенням. Другорядні елементи, які доповнюють і

відтіняють їх роль та значення, повинні пластично з'єднуватись з ними в цілий організм.

4. Композиційне вирішення має певну силу дії на глядача. Застосовуючи ритмічність елементів композиційної структури вертикальними, горизонтальними лініями, кругами, дугами або півколами, ми розширюємо виражальні можливості твору.

5. Найважливішим композиційним завданням є виділення головного. Виразним засобом при цьому є світло і колірний контраст [2, с. 50].

Знаючи композиційні особливості та закономірності, які протягом багатьох століть відкривалися поколіннями митців, можна побудувати весь організм твору таким чином, щоб впливати на почуття і розум людей. В якості засобів при виділенні основної ідеї картини застосовують:

1. Ритм – у навколишньому нас життя різні форми її прояву, як правило, знаходяться в русі, переходячи в просторі. Спостерігаючи за цим, наші очі сприймають простір в його протяжності. В результаті у людини виробляється бачення певної зв'язку, яка існує між рухом і розмірами навколишнього світу. На картині подібне сприйняття викликають зображення ряду фігур. Асоціативно у глядача виникає думка про їх русі. Саме повтор в чергуванні фігур і називають ритмом.

2. Симетрія – у перекладі з грецької цей термін означає «відповідність», а також «гармонія». Симетрія є однією з найважливіших особливостей декоративної композиції. Подання про даний засобі дає нам сама природа. Наприклад, симетричним є будова метелики. Адже все її праві частини рівні лівим і однаково розташовані, якщо розглядати їх щодо середини. Подібну закономірність можна побачити і в рослинах, що дозволяє використовувати симетрію при побудові декоративних квіткових композицій.

3. Рівновага – очі глядача завжди сприймають один або кілька предметів цілісно. Тобто перш за все людина розглядає розташування об'єкта в просторі. Це призводить до того, що глядач сприймає той чи інший предмет на картині легким або важким. Невелику масу матимуть об'єкти з порізнаними контурами і поверхнею, забарвленою в світлі тони. Важкими вони будуть здаватися при великих розмірах, спрощеній формі і темної забарвленням. Найпростішим засобом досягнення рівноваги в декоративної композиції є симетрія. Домогтися її можна і за певних поєднаннях «важких» і «легких» фігур. Варто зазначити, що від рівноваги в великій мірі залежить краса і життєвість малюнка.

4. Асиметрія – часом у фігурі або в предметі неможливо знайти елементи, які були розташовані на одній відстані від уявної осі. У такому випадку має місце асиметрія. Подібний засіб дозволяє додати малюнку динаміку і вказує на потенційну можливість композиції до руху.

5. Контраст – в кожному предметі можна знайти кілька ознак і якостей, що володіють протилежними сторонами. Подібне розходження називають контрастом. Це засіб декоративної композиції дозволяє підсилити відчуття протилежності об'єктів, їх частин чи ознак. Саме тому контраст використовують для розділення предмета на окремі частини. Подібний прийом дозволяє навчити дітей виділяти з групи елементів той, на якому він хоче сконцентрувати увагу глядача.

6. Нюанс – у разі використання контрастного поєднання ознак предмет стає дуже помітним, але при цьому у глядача швидко втомлюються очі, і протягом тривалого часу він такий предмет не розглядає. Для того щоб об'єкт мав вигляд гармонійного і цілісного організму, необхідна узгодженість і відповідність всіх його частин, а також їх подібність і спорідненість. У цьому й полягає основна сутність нюансу. Він, як і контраст, проявляється в русі і в величині, в формі, кольорі, фактурі, світлин і в конструкції [3, с. 78].

При створенні декоративних композицій, частіше використовується метод творчої стилізації, який передбачає створення натурального об'єкта у вигляді художнього символу. Художник творчо переосмислює реально існуючі об'єкти природи і навколишнього світу, що є основним творчим методом і виразним засобом декоративно-прикладного мистецтва. Основним завданням в даному процесі є створення нового художнього образу, що має підвищену виразність і декоративність. Достовірно новим можна вважати те, чого немає в природі і навколишньому світі.

Декоративна композиція – композиція з високим ступенем виразності і декоративності, що включає в себе елементи стилізації та абстракції, що підсилює її емоційно-чуттєве сприйняття.

Основною метою декоративної композиції прийнято вважати досягнення її максимальної виразності та емоційності з частковою або повною відмовою від достовірності зображення.

Основними рисами, що виникають в процесі стилізації, є – простота форм, їх узагальненість, символічність, ексцентричність, геометричність, а декоративній стилізації властиві узагальненість і символічність зображуваних об'єктів і форм. Відмова від зайвого, другорядного, що

заважає чіткому візуальному сприйняттю об'єкта, що дозволяє виявити найголовніше, привернути увагу до суті, викликати яскраві емоційні враження. Таким чином максимальна відмова від несуттєвих деталей зображуваного об'єкта декоративної композиції з їх одночасною заміною абстрактними елементами дозволяє створювати абстракції або абстрактні стилізації. Прекрасно ілюструє дану тезу група графічних логотипів у яких графічний елемент – плід фантазії дизайнера.

Загалом в основі всіх видів і методів стилізації лежить принцип художньої трансформації реальних природних об'єктів за допомогою різних образотворчих засобів і прийомів. Часто така трансформація відбувається шляхом спрощення та узагальнення форми зображуваного об'єкта, укрупнення або зменшення частин об'єкта, зміни кількості деталей, природного кольору. Наприклад об'єднання різних частин стилізованого зображення дозволяє створити максимально виразний образ, навіть, якщо первинно елементи цього зображення були скопійовані з різних об'єктів природи або природного середовища. Прикладом може служити зображення аркуша клена узагальнене до форми шестикутника в геометричній стилізації.

Головною метою художньої трансформації природних об'єктів є створення максимально виразного образу, наповненого емоційністю, яскравістю запам'ятовування, недосяжних в реалістичному зображенні.

Список використаних джерел:

1. Ванслов В.В. Проблемы композиции: Сб. науч. тр. – М.: Изобразительное искусство, 2000. – 290 с.
2. Кошаев В.Б. Декоративно-прикладное искусство: Понятия. Этапы развития: навчальний посібник для студентів вузів / В.Б. Кошаев. – М.: Гуманітар. вид. центр ВЛАДОС, 2010. – 272 с.
3. Логвиненко Г.М. Декоративная композиция: навч. посібник для студентів вузів, що навчаються за спеціальністю «Образотворче мистецтво» // Г.М. Логвиненко. – М.: ВЛАДОС, 2008. – 144 с.
4. Ноэль Б.Л. Декоративная живопись / Б.Л. Ноэль – М., 2004. – 223 с.